

Programma voor een bezinningsavond in de kerkenraad over Veilige Gemeente

Opening (10 min.)

Open door iedereen welkom te heten en het thema van de avond te benoemen. Dank iedereen bij voorbaat voor hun aanwezigheid, aangezien het bespreken van dit onderwerp moed en kwetsbare eerlijkheid verlangt. De veiligheid op deze avond zelf is dan ook van groot belang voor het welslagen van het programma.

Spreek een openingsgebed uit. U kunt daarvoor onderstaande tekst gebruiken. Iets anders mag ook.

*Aanwezige God,
Dank U dat wij hier met elkaar zijn,
waar we aan de slag gaan met een belangrijk thema.
Een thema dat misschien ook kwetsbaar is,
soms ongemakkelijk of spannend om te bespreken.
Zegen ons met moed,
help ons mild te zijn,
en weerhoud ons van oordeel.
Laat ons openstaan voor wat de ander te zeggen heeft
of juist niet zeggen durft.
Help ons zelf open en eerlijk te zijn,
want daar waar openheid is
en waar respect gedeeld kan worden,
kan veiligheid groeien.
Amen*

Een veilig gesprek (25 min.)

doel: bewustwording van de broosheid van veiligheid; bewustwording van de individuele ervaring van (gebrek aan) veiligheid

Open met het hardop laten lezen van de volgende tekst:

Marijke: "Ik had mijn man verloren en was behoorlijk van slag. Ouderling A. kwam vaak langs en ik had goede gesprekken met hem. Maar hij werd steeds vrijpostiger. Hij kwam op onverwachte momenten, liep binnen door de achterdeur en omarmde me bij het afscheid. Ik vond het raar maar ook wel fijn. Bovendien, hij is getrouwd. Vorige week kwam hij weer onaangekondigd en begon me te zoenen en aan me te zitten. Ik wist niet wat me overkwam. Kwam het door mij, heb ik een verwachting gewekt? Ik schaamde me dood en durfde niet meer naar de kerk te gaan. Dat zat me toch niet lekker. Op een dag heb ik al mijn moed bij elkaar geraapt en heb een afspraak met de predikant gemaakt. Hortend en stotend deelde ik iets van mijn verhaal. De predikant luisterde. Vervolgens zei hij dat ik er zelf ook wel een aandeel in had. Dat ik hem niet heb tegengehouden. De predikant snapte er niks van: het is zo'n goede ouderling, die weet echt wel wat hij wel en niet kan doen. Hij vond dat de ouderling en ik het samen moesten oplossen. Toen ik buiten stond was ik bang en in de war. Ik wist het allemaal niet meer. Ik ga nooit meer naar de kerk!"

Iedereen neemt in stilte een minuut of vijf de tijd om individueel onderstaande vragen te beantwoorden. Bespreek ze vervolgens met elkaar.

1. Als we ons proberen te verplaatsen in Marijke, hoe zal zij zich mogelijk gevoeld hebben toen de predikant zei dat de ouderling en zij het zelf moesten oplossen?
2. Als we ons proberen te verplaatsen in de predikant, hoe zal hij zich gevoeld hebben toen hij het verhaal van Marijke hoorde?
3. En hoe zou hij zich gevoeld hebben toen hij de ouderling daarna een keer tegenkwam?
4. Wat had Marijke nodig gehad om zich gehoord te voelen? Welke houding, woorden, gedrag of iets anders van de predikant waren passender geweest?
5. Wat had de predikant zelf nodig gehad om meer adequaat te reageren?

Besteed de laatste tien minuten aan de volgende twee vragen naar aanleiding van de casus.

6. De veiligheid in een gesprek kan soms heel kwetsbaar zijn. Hoe doen wij dat zelf eigenlijk? Hoe dragen wij zelf bij aan de veiligheid in de omgang?
7. Wat hebben wij zelf nodig om bij te dragen aan een veilige setting in de omgang met gemeenteleden?

Energizer (15 min.)

doel: bewust worden van ongelijke gezagsverhoudingen door deze te ervaren

Opdracht

Vraag bij wijze van energizer de aanwezigen in een rij te gaan staan. Geef vervolgens deze opdrachten.

1. Ga op volgorde van leeftijd staan.
2. Maak allemaal een halve draai.
3. Sla een arm om de persoon rechts van je en bedank haar/hem voor diens aanwezigheid.
4. Geef diegene ook een complimentje met haar/zijn uiterlijk.
5. Draai een kwartslag naar rechts.
6. Geef degene voor je een minuut een rug-/nekmassage.
7. Ga vervolgens weer zitten.

Uitleg en bewustwording

Onze functies van ambtsdrager, predikant of vrijwilliger in de gemeente brengen automatisch een bepaalde gezagspositie met zich mee ten opzichte van anderen. Ook als we zelf niet uit zijn op gezag of zelf geen hiërarchie ervaren. Mensen hebben de neiging om minder na te denken als ze een opdracht uitvoeren van iemand met gezag (in dit geval was dat de gespreksleider). Datzelfde geldt voor de 'ontvanger'. De 'gever' heeft een gezagspositie t.o.v. de ander. Deze oefening helpt ons meemaken wat zo'n machtspositie doet met ons zelfstandige gedrag en onze gedachten.

Nagesprek

Spreek daar kort over door met elkaar. U kunt eventueel deze vragen gebruiken.

- Waarom deden wij deze oefening?

- Was er een moment dat je twijfelde of je de opdracht wel zou uitvoeren? Welk moment? Waarom? Wat deed je toen?

- Heb je voordat je ging masseren gecheckt of de persoon voor je dit oké vond of niet? Waarom (niet)?

Stellingen (25 min.)

doel: bespreekbaar maken van gebruiken, grenzen en grijze gebieden in de omgang

Geef elke deelnemer een A4 met onderstaande casussen. Laat deelnemers in tweetallen de volgende situaties beoordelen.

- Wat vindt u van deze situatie?

- Is dit acceptabel gedrag? Of niet? Of is het een 'grijs gebied'?

Geef de duo's tien minuten om de lijst samen in te vullen.

Bespreek de antwoorden plenair. Sta vooral stil bij wat lastig is en bij de grijze gebieden.

De situatie	Wel	Grijs	Niet
1. Een gemeentelid slaat een arm om een ander gemeentelid heen.			
2. Vrijwilligers dragen sexy kleding.			
3. Een kind (9 jaar) wil bij de kindernevendienstleiding op schoot zitten.			
4. Een alleenstaande ouderling bezoekt regelmatig een gemeentelid dat onlangs haar man verloren heeft en er ontstaat intiem contact.			
5. Een gemeentelid brengt een oudere dame na de kerkdienst naar huis. Hij legt voor het uitstappen zijn hand op haar been.			
6. Een clubleidster spreekt een stoere jongen (16) aan met 'lekker ding'.			

Pauze met koffie en thee (10 min.)

Bouwen aan een veilige gemeente (30 min.)

doel: verkennen van mogelijkheden voor een veilige gemeente, als opstap voor vervolgstappen

Brainstorm met elkaar over wat jullie als gemeente al doen aan het waarborgen van veiligheid in de gemeente én in persoonlijke bejegening in een-op-eencontact. Schrijf dat op een flapover.

Brainstorm over verdere mogelijkheden om veilige kaders te scheppen voor het omgaan met elkaar en voor het bouwen aan een veilige gemeente als geheel. Schrijf deze op een andere flapover.

Gebruik onderstaande lijst eventueel ter aanvulling op jullie brainstorm:

- persoonlijke aspecten (houding, gedrag, pastorale vaardigheden)
- onderlinge afspraken over gedrag (omgangsregels, gedragscode)
- organisatie-afspraken (aanstellen vertrouwenspersoon, VOG's voor alle taakdragers)
- beleid voor veilig samenwerken, werving- en selectiebeleid voor vrijwilligers, jaarlijkse terug- en vooruitblikgesprekken met vrijwilligers.

Misschien zijn er twijfels of verschillende meningen in de groep: draagt dit punt wel bij aan de veiligheid? Moet je alles wel 'dichttimmeren' met regels? Geef ruimte aan deze gedachten. Bespreek met elkaar de voors en tegens van een punt waarover discussie bestaat. Hoe kunnen de 'minnen' ondervangen worden?

Gebruik deze twee lijstjes om in een volgende vergadering na te denken over gewenste vervolgstappen.

Afronden (5 min.)

Rond ten slotte af door te bedanken voor de openhartigheid en actieve bijdragen aan de avond. Sluit af met het samen zingen van een lied, of met het uitspreken van een gebed, bijvoorbeeld het onderstaande.

Laat ons verandering zijn.
Laat ons geen vooruitgang noemen
waar een ander ten onder gaat.
Laat ons geen groei noemen
waar een ander minder van wordt.
Laat ons geen vrijheid noemen
wat een ander het recht ontnemt zichzelf te zijn.
Laat ons geen gemeenschap noemen
waar de minste niet de meeste aandacht krijgt.
Laat ons zelf de verandering zijn
die we in de wereld willen zien.

Mahatma Ghandi